

“Cumhuriyet; adalet, meşveret ve kanunda inhisar-ı kuvvetten ibarettir.”

Bediüzzaman Said Nursî

Meşrutiyet ve kanun-u esasî işittiğiniz mesele ise, hakikî adalet ve meşveret-i şer’iyeden ibarettir; hüsn-ü telâkki ediniz. Muhafazasına çalışınız. Zira dünyevî saadetimiz Meşrutiyettedir. Ve istibdattan herkesten ziyade biz zarardıyız.

Divan-ı Harb-i Örfî, s. 21

Asıl, Şeriatın meslek-i hakikisi, hakikat-ı Meşrutiyet-i meşruadır. Demek Meşrutiyeti, delâil-i şer’iye ile kabul ettim. Başka medeniyetçiler gibi taklîdî ve hilâf-ı Şeriat telâkki etmedim. Ve Şeriatı rüşvet vermedim.

Divan-ı Harb-i Örfî, s. 22

İstibdat, zulüm ve tahakkümdür. Meşrutiyet, adâlet ve Şeriattır. Padişah, Peygamberimizin emrine itaat etse ve yoluna gitse halîfedir. Biz de ona itaat edeceğiz. Yoksa, Peygambere tâbi olmayıp zulüm edenler, padişah da olsalar haydutturlar.

Divan-ı Harb-i Örfî, s. 23

Avrupa, bizdeki cehâlet ve taassup müsaâdesiyle, Şeriatı—hâşâ ve kellâ—istibdata müsait zannettiklerinden, nihâyet derecede kalben üzülmüştüm. Onların zannını tekzip etmek için, Meşrutiyeti herkesten ziyade Şeriat nâmına alkışladım. Lâkin yine korktum ki, başka bir istibdat tekrar o zannı tasdik eder, diye ne kadar kuvvetim varsa Ayasofya Camiinde meb’usana hi-

Meşru, hakikî
meşrutiyetin
müsemmasına
ahd ü peyman
ettiğimden,
istibdat ne şekilde
olursa olsun,
meşrutiyet libası
giysin ve ismini
taksın, rastgelsem
sille vuracağım.
Fikrimce
meşrutiyetin
düşmanı,
meşrutiyeti
gaddar, çirkin
ve hilâf-ı şeriat
göstermekle
meşveretin de
düşmanlarını
çok edenlerdir.
"Tebeddül-ü esmâ
ile hakaik tebeddül
etmez."

taben feryat ettim. Ve söyledim ki: Meşrûtiyeti, meşrûiyet ünvanı ile telâkki ve telkin ediniz. Tâ yeni ve gizli ve dinsiz bir istibdat, pis eliyle o mübareği ağrazına siper etmekle lekedar etmesin. Hürriyeti, âdâb-ı Şeriatla takyid ediniz. Zira câhil efrat ve avâm-ı nas; kayıtsız hür olsa, şartsız tam serbest olsa, sefih ve itaatsiz olur. Adâlet namazında kıbleniz dört mezhep olsun. Tâ ki, namaz sahih ola. Zira, hakaik-ı Meşrutiyetin sarahaten ve zımnen ve iznen dört mezhepten istihracı mümkün olduğunu dâva ettim.

Divan-ı Harb-i Örfi, s. 24, 25

Meşru, hakikî meşrutiyetin müsemmasına ahd ü peyman ettiğimden, istibdat ne şekilde olursa olsun, meşrutiyet libası giysin ve ismini taksın, rastgelsem sille vuracağım.

Fikrimce meşrutiyetin düşmanı, meşrutiyeti gaddar, çirkin ve hilâf-ı şeriat göstermekle meşveretin de düşmanlarını çok edenlerdir. "Tebeddül-ü esmâ ile hakaik tebeddül etmez."

Divan-ı Harb-i Örfi, s. 40

İkinci sual: Bir insan yılan suretine girse, yahut bir velî haydut kıyafetine girse, veyahut meşrutiyet, istibdat şekline girse, ona taarruz edenlerin cezası nedir? Belki, hakikaten onlar yilandırlar, haydutturlar ve istibdattırlar.

Üçüncü sual: Acaba müstebit yalnız bir şahıs mı olur? Müteaddit şahıslar müstebit olmaz mı? Bence kuvvet kanunda olmalı, yoksa istibdat münkasım olmuş olur. Ve komitecilikle tam şiddetlenir.

Divan-ı Harb-i Örfi, s. 47

Onuncu sual: Fikir ve söz hürriyeti verilse, sonra da muahaze olursa, acaba biçare milleti ateşe atmak için bir plân olmaz mı? Böyle olmasaydı, başka bahaneyle mevki-i tatbiki konulacağı hayale gelmez miydi?

On Birinci sual: Herkes meşrutiyete yemin ediyor. Halbuki ya müsemma-yı meşrutiyete kendi muhalif veya muhalefet edenlere karşı sükût etse, acaba kefareti yemin vermek lâzım gelmez mi? Ve millet yalancı olmaz mı? Ve mâsum olan efkâr-ı umumiye yalancı, bunak ve gayr-ı mümeyyiz addolunmaz mı?

Elhasıl: Şedit bir istibdat ve tahakküm, cehalet cihetiyle şimdi hükümfermadır. Güya istibdat ve hafiyelik tenâsuh etmiş. Ve maksat da Sultan Abdülhamid'den istirdad-ı hürriyet değilmiş. Belki hafif ve az istibdadi, şiddetli ve kesretli yapmış!

Divan-ı Harb-i Örfi, s. 49

Hem de mânâ-yı meşrutiyete iptilâ ve muhabbetimin sebebi şudur ki: Asya'nın ve âlem-i İslâmın istikbalde terakkisinin birinci kapısı meşrutiyet-i meşrua ve şeriat dairesindeki hürriyettir. Ve talih ve taht ve baht-ı İslâmın anahtarı da meşrutiyetteki şûrâdır. Zira, şimdiye kadar üç yüz yetmiş milyon İslâm ecanibin istibdâd-ı mânevîsi altında eziliyordu. Şimdi hakimiyet-i İslâmiye, âlemde, bahusus bundan sonra Asya'da hükümfermâ olduğu halde, her bir ferd-i Müslüman hâkimiyetin bir cüz-ü hakikîsine mâlik olur. Ve hürriyetten üç yüz yetmiş milyon İslâmî esaretten halâs etmeye bir çâre-i

yegânedir. Farz-ı muhal olarak, burada yirmi milyon nüfus, tesis-i hürriyet-te çok zarardide olsalar da, feda olsunlar. Yirmiyi verir, üç yüzü alırız.

Yazık! Eyvahlar olsun! Bizdeki unsurlar, ırklar, hava gibi muhtelittir. Su gibi memzuç olmamışlar. İnşaaallah, elektrik-i hakaik-i İslâmiyetle imtizaç ederek, ziya-yı maarif-i İslâmiye hararetiyle kuvvet tevliid ederek bir mizâc-ı mutedile-i adalet vücuda gelecektir.

Yaşasın meşrutiyet-i meşrua! Sağ olsun hakikat-i şeriat terbiyesinden tam ders alan neyyir-i hürriyet!

Divan-ı Harb-i Örfi, s. 55, 56.

Hem de meşrutiyet-i meşrua denilen dünyada beşer saadetinin bir sebebi ve hâkimiyet-i milliyeyi temin ile makine-yi hayatın buharı olan hürriyetteki irade-i cüz'iyeyi istibdat ve tahakkümün belâsından kurtaran meşveret-i şer'iyenin mayasıyla mayalandıran meşrutiyet-i meşrua sizi herkes gibi imtihana davet ediyor ki, sinn-i rüşde bülüğünüzü ve vasıye adem-i ihti-yacınızı görmek istiyor.

Divan-ı Harb-i Örfi, s. 59.

Cumhuriyet ki adalet ve meşveret ve kanunda inhisar-ı kuvvetten ibarettir. On üç asır evvel şeriat-ı garrâ teessüs ettiğinden, ahkâmda Avrupa'ya dilencilik etmek, din-i İslâma büyük bir cinayettir. Ve şimale müteveccihen namaz kılmak gibidir. Kuvvet kanunda olmalı. Yoksa, istibdat tevzi olunmuş olur. **إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْقَوِيُّ الْمَتِينُ** hâkim ve âmir-i vicdanî olmalı. O da mârifet-i tam ve medeniyet-i âm veyahut din-i İslâm namıyla olmalı. Yoksa istibdat dai-ma hükümferma olacaktır.

İttifak hüdâdadır, hevâ ve heveste değil.

İnsanlar hür oldular, ama yine abdullahtırlar. Herşey hür oldu; şeriat da hürdür, meşrutiyet de. Mesail-i şeriatı rüşvet vermeyeceğiz. Başkasının kusuru insanın kusuruna senet ve özür olamaz.

Divan-ı Harb-i Örfi, s. 65

Ey hürriyet-i şer'i! Öyle müthiş ve fakat güzel ve müjdeli bir sadâ ile çağırıyorsun. Benim gibi bir Şarklıyı tabakat-ı gaflet altında yatmışken uyandırılıyorsun. Sen olmasa idin, ben ve umum millet zindan-ı esarete kalacaktık. Seni ömrü ebedî ile tebşir ediyorum. Eğer aynü'l-hayat Şeriatı menba-ı hayat yapsan ve o Cennette neşv ü nema bulsan, bu millet-i mazlûmenin de eski zamana nisbeten bin derece terakki edeceğini müjde veriyorum. Eğer hakkıyla seni rehber etse, ağraz-ı şahsî ve fikr-i intikam ile sizi lekedar etmezse, ¹ **الْعِظْمَةُ لِلَّهِ وَالْمِنَةُ لَهُ** ki, bizi kabr-i vahşet ve istibdattan ihraç ve cennet-i ittihat ve muhabbet-i milliyeye davet etti.

Divan-ı Harb-i Örfi, s. 73.

Herkesin şevkini kıran ve neşesini kaçırın ve ağrazlar ve taraftarlıklar his-sini uyandıran ve sebep-i tefrika olan ırkçılık cemiyat-ı âvâmiyeyi teşkiline sebebiyet veren ve ismi meşrutîyet ve mânâsı istibdat olan ve İttihad ve Terakki ismini de lekedar eden buradaki şube-i müstebidâneye muhalefet ettim.

Cumhuriyet
ki adalet ve
meşveret ve
kanunda inhisar-ı
kuvvetten
ibarettir. On üç
asır evvel şeriat-ı
garrâ teessüs
ettiğinden,
ahkâmda
Avrupa'ya
dilencilik
etmek, din-i
İslâma büyük
bir cinayettir.
Ve şimale
müteveccihen
namaz kılmak
gibidir. Kuvvet
kanunda olmalı.
Yoksa, istibdat
tevzi olunmuş
olur.

Rabıta-i îman ile
Sultan-ı Kainata
hizmetkar olan
adam, başkasına
tezellül ile
tenezzül etmeye
ve başkasının
tahakküm ve
istibdadı altına
girmeye izzet
ve şehamet-i
îmaniyesi
bırakmadığı
gibi, başkasının
hürriyet ve
hukûkuna tecavüz
etmeyi dahi,
şefkat-i îmaniyesi
bırakmaz.

Herkesin bir fıkrı var. İşte sulh-u umumî, afv-ı umumî ve ref'-i imtiyaz lazım. Ta ki, biri bir imtiyaz ile başkasına haşerat nazarıyla bakmakla nifak çıkmasın. Fahr olmasın! Derim, biz ki hakikî Müslümanız; aldanırız, fakat aldatmayız. Bir hayat için yalana tenezzül etmeyiz. Zira biliyoruz ki, **إِنَّمَا الْحَيْلَةُ فِي تَرْكِ الْحَيْلِ** ¹³ Fakat, meşrû, hakikî meşrûtiyetin müsemmasına ahd ü peyman ettiğimden, istibdat ne şekilde olursa olsun, meşrûtiyet libası giysin ve ismini taksın; rast gelsem sille vuracağım.

Fıkrimce meşrûtiyetin düşmanı; meşrûtiyeti gaddar, çirkin ve hilaf-ı Şe-riat göstermekle meşveretin de düşmanlarını çok edenlerdir. “Tebeddül-ü esma ile hakaik tebeddül etmez.”

Divan-ı Harb-i Örfî, s. 39-40.

Sual: “Nasıl, hürriyet îmanın hassasıdır?”

Cevap: Zîra, rabıta-i îman ile Sultan-ı Kainata hizmetkar olan adam, başkasına tezellül ile tenezzül etmeye ve başkasının tahakküm ve istibdadı altına girmeye izzet ve şehamet-i îmaniyesi bırakmadığı gibi, başkasının hürriyet ve hukûkuna tecavüz etmeyi dahi, şefkat-i îmaniyesi bırakmaz. Evet, bir padişahın doğru bir hizmetkarı, bir çobanın tahakkümüne tezellül etmez, bir biçareye tahakküme dahi tenezzül etmez. Demek, îman ne kadar mükemmel olursa, o derece hürriyet parlar. İşte, Asr-ı Saadet.

Sual: “Bir büyük adama, bir velîye, bir şeyhe ve bir büyük alime karşı nasıl hür olacağız? Onlar, meziyetleri için bize tahakküm etmek haklarıdır. Biz onların faziletlerinin esiriyiz.”

Cevap: Velayetin, şeyhliğin, büyüklüğün şe’ni, tevazu ve mahviyettir; tekebbür ve tahakküm değildir. Demek, tekebbür eden, sabiyy-i müteşeyyih-tir; siz de büyük tanımayınız.

Münâzarât, s. 57-60.

Cumhuriyet ve demokrat manasındaki meşrutiyet ve kanun-u esasî denilen adalet ve meşveret ve kanunda cem-i kuvvet

Yaşasın Kur’ân-ı Kerîmin Kanûn-u esasileri!

26 Şubat 1324 (Mart 1909)

Dinî Ceride, no. 73

Ey Mebusan! Uzunluğu ile beraber gayet müciz birtek cümle söyleyeceğim. Dikkat ediniz, zira itnâbında icaz var. Şöyle ki:

Cumhuriyet ve demokrat manasındaki meşrutiyet ve kanun-u esasî denilen adalet ve meşveret ve kanunda cem-i kuvvet, bu ünvan ile beraber, asıl mâlik-i hakikî ve sahib-i ünvan-ı muhteşem olan;

Ve müessir ve adalet-i mahzâyı mutazammın bulunan ve nokta-i istinadımızı temin eden;

Ve meşrutiyeti ve cumhuriyeti bir esas-ı metine istinad ettiren;
Ve evham ve şükûk sahibini varta-i hayretten kurtaran;
Ve istikbal ve âhiretimizi tekeffül eden;
Ve menafi-i umumiye olan hukukullahı izinsiz tasarruftan sizi tahlis eden;
Ve hayat-ı milliyemizi muhafaza eden;
Ve umum ezhanı manyetizmalandıran;
Ve ecanibe karşı metanetimizi ve kemalimizi ve mevcudiyetimizi gösteren;
Ve sizi muahaze-i dünyeviye ve uhreviyeden kurtaran;
Ve maksat ve neticede ittihad-ı umumîyi tesis eden;
Ve o ittihadın ruhu olan efkâr-ı âmmeyi tevlid eden;
Ve çürük mesâvi-i medeniyeti hudud-u hürriyet ve medeniyetimize girmekten yasak eden;
Ve bizi Avrupa dilencilüğinden kurtaran;
Ve geri kaldığımız uzun mesafe-i terakkiyi sırr-ı i'câza binaen, bir zaman-ı kasırda tayyettiren;
Ve Arap ve Turan ve İran ve Sâmileri, yani beraber olanları tevhid ederek az zaman içinde bize bir büyük kıymet verdiren;
Ve şahs-ı mânevi-i hükümeti Müslüman gösteren;
Ve kanun-u esasının ruhunu ve on birinci maddeyi muhafaza ile sizi hısn-ı yeminden (yemin bozmaktan) kurtaran;
Ve Avrupa'nın eski zann-ı fasidlerini tekzip eden; Muhammed Aleyhissalâtu Vesselâmin hâtemü'l-Enbiya ve şeriatının ebedî olduğunu tasdik ettiren;
Ve muharrib-i medeniyet olan ve anarşiliğe yol açan dinsizliğe karşı set çeken;
Ve zulmet-i tebâyün-ü efkârı ve teşettüt-ü ârâyı safha-i nuranîsi ile ortadan kaldıran;
Ve umum ulema ve vaizleri ittihad ve saadet-i millete ve icraat-ı hükümeti, meşruta-i meşruaya hâdim eden;
Ve adalet-i mahzâsı merhametli olduğundan anâsır-ı gayr-ı müslimeyi daha ziyade telif ve rapt eden;
Ve en cebîn ve âmi adamı en cesur ve en has adam gibi hiss-i hakikî-i terakki ile ve fedakârlık ve hubb-u vatanla mütehassis eden;
Ve hadim-i (yıkıcı) medeniyet olan sefahet ve israfattan ve havayic-i gayr-ı zaruriyeden bizi halâs eden;
Ve muhafaza-i âhiretle beraber imâr-ı dünya etmekle sa'ye neşat veren;
Ve hayat-ı medeniye olan ahlâk-ı hasene ve hissiyat-ı ulviyenin düsturlarını öğretiren;
Ve her birinizi, ey mebuslar, elli bin kişinin takazasını, yani haklarını sizden dava etmelerini hakkınızda tebrie eden;
Ve sizi icma-ı ümmete küçük bir misal-i meşru gösteren;
Ve hüsn-ü niyete binaen âmâlinizi ibadet gibi ettiren;

*Ve umum ulema
ve vaizleri ittihad
ve saadet-i
millete ve icraat-ı
hükümeti,
meşruta-i
meşruaya hâdim
eden;
Ve adalet-i
mahzâsı
merhametli
olduğundan
anâsır-ı gayr-ı
müslimeyi daha
ziyade telif ve rapt
eden.*

Hiçbir müfsid
ben müfsidim
demez. Daima
suret-i haktan
görünür. Yahut
bâtılı hak görür.
Evet, kimse demez
ayranım ekşidir.
Fakat siz mihenge
vurmadan
almayınız. Zira
çok silik söz
ticarete geziyor.
Hattâ benim
sözümü de, ben
söylediğim için
hüsn-ü zan edip
tamamını kabul
etmeyiniz.

Ve üç yüz milyon Müslüman'ın hayat-ı mâneviyesine suikast ve cinayet-ten sizi tahlis eden;

O! Kur'ân-ı mukaddesin düsturları ünvanıyla gösterseniz ve hükümlerimize me'haz edinseniz ve düsturlarını tatbik etseniz, acaba bu kadar fevaid ile beraber ne gibi bir şey kaybedeceksiniz?

Vesselâm, Yaşasın Kur'ân'ın Kanun-u Esasileri!

Said Nursî

Divan-ı Harbi Örfi, s. 69-72

Sual: Efkârı teşviş eden, hürriyet ve meşrutiyeti takdir etmeyen kimlerdir?

Cevap: Cehalet ağasının, inad efendinin, garaz beyin, intikam paşasının, taklit hazretlerinin, mösyö gevezeliğin taht-ı riyasetlerinde insan milletinden menba-ı saadetimiz olan meşvereti inciten bir cemiyettir. Beni beşerde ona intisap eden, bir dirhem zararını bin lira milletin menfaatine fedâ etmeyen, hem de menfaatini ızrar-ı nâsta gören, hem de muvazenesiz, muhakemesiz mânâ veren, hem de meyl-i intikam ve garaz-ı şahsîsini feda etmediği halde mağrurane millete ruhunu feda etmek dâvâsında bulunan, hem de beylik veya tavâif-i mülûk mukaddemesi olan muhtariyet veya istibdad-ı mutlak mânâsıyla bir cumhuriyet gibi gayr-ı mâkul fikirlerde bulunan, hem de zulüm görmüş, kin bağlamış, hürriyet ve meşrutiyetin birinci ihsanı olan af ve istirahat-i umumiye-yi fikr-i intikamına yediremediğinden, herkesin âsabına dokundurmakla, tâ heyecana gelip terbiye görmekle teşeffi isteyenlerdir.

Sual: Neden bunların umumuna fena diyorsun? Halbuki hayırhâhimiz gibi görünüyorlar.

Cevap: Hiçbir müfsid ben müfsidim demez. Daima suret-i haktan görünür. Yahut bâtili hak görür. Evet, kimse demez ayranım ekşidir. Fakat siz mihenge vurmadan almayınız. Zira çok silik söz ticarete geziyor. Hattâ benim sözümü de, ben söyledim için hüsn-ü zan edip tamamını kabul etmeyiniz. Belki ben de müfsidim. Veya bilmediğim halde ifsad ediyorum. Öyleyse, her söylenen sözün kalbe girmesine yol vermeyiniz. İşte, size söylediğim sözler hayalin elinde kalsın, mihenge vurunuz. Eğer altın çıktıysa kalbde saklayınız. Bakır çıktıysa, çok gıybeti üstüne ve bedduayı arkasına takınız, bana reddediniz, gönderiniz

Münazarat, s. 47

Benden sordular ki:

“Cumhuriyet hakkında fikrin nedir?” Ben de dedim:

Eskişehir Mahkeme reisinden başka, daha sizler dünyaya gelmeden, ben dindar bir cumhuriyetçi olduğumu elinizdeki tarihçe-i ha-yatım ispat eder. Hulasası şudur ki: O zaman, şimdiki gibi, halî bir türbe kubbesinde inzivada idim. Bana çorba geliyordu; ben de tanelerini karıncalara verirdim, ekmeğimi onun suyu ile yerdim.

İşitenler benden soruyordular; ben de derdim:

“Bu karınca ve arı milletleri, cumhuriyetçidirler. O cumhuriyetperverliklerine hürmeten, tanelerini karıncalara verirdim.”

Sonra dediler: “Sen, Selef-i Salihine muhalefet ediyorsun?”

Cevaben diyordum: “Hulefa-i Raşidin, herbiri hem halife, hem reis-i cumhur idi. Sıddık-ı Ekber (r. a.), Aşere-i Mübeşşereye ve Sahabe-i Kiram elbette reis-i cumhur hükümünde idi. Fakat, manasız isim ve resim değil, belki hakikat-i adaleti ve hürriyet-i şer’iye taşıyan mana-i dindar cumhuriyetin reisleri idiler.”

İşte, ey müdde-i umûmi ve mahkeme azaları! Elli seneden beri bende bulunan bir fikrin aksiyle beni ittiham ediyorsunuz.

Eğer laik cumhuriyet soruyorsanız; ben biliyorum ki, laik manası bîtaraf kalmak, yani hürriyet-i vicdan düsturuyla dinsizlere ve sefahetçilere ilişmediği gibi, dindarlara ve takvacılara da ilişmez bir hükûmet telakki ederim. On senedir—şimdi yirmi sene oluyor—ki, hayat-ı siyasiye ve içtimaiyeden çekilmişim. Hükûmet-i cumhuriye ne hal kesb ettiğini bilmiyorum. E1-iyazü billah, eğer dinsizlik hesabına, îmanına ve ahiretine çalışanları mes’ul edecek kanunları yapan ve kabul eden bir dehşetli şekle girmiş ise, bunu size bilaperva îlan ve ihtar ederim ki: Bin canım olsa, îmana ve ahiretime feda etmeye hazırım.

Tarihçe-i Hayat, s. 357, 358

. . . Ve sizi iğfal eden ve adliyeyi şaşkırtan ve hükûmeti bizimle vatana ve millete zararlı bir sûrette meşgul eyleyen muarızlarımız olan zındıklar ve münafıklar, istibdad-ı mutlaka “cumhuriyet” namı vermekle, irtidad-ı mutlakı rejim altına almakla, sefahet-i mutlaka “medeniyet” ismi vermekle, cebr-i keyfi-i küfrîye “kanun” ismini takmakla hem sizi iğfal, hem hükûmeti işgal, hem bizi perişan ederek, hakimiyet-i İslamiyeye ve millete ve vatana, ecnebî hesabına, darbeler vuruyorlar.

Tarihçe-i Hayat, s. 364

Hilafetin saltanata dönüşmesi...

Adalet-i mahzâ ile adalet-i izafiyenin izahı şudur ki

2- *مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا* ayetin mânâ-ı işaretisiyle, bir mâsumun hakkı, bütün halk için dahi iptal edilmez. Bir fert dahi, umumun selâmeti için feda edilmez. Cenâb-ı Hakkın nazar-ı merhametinde hak haktır, küçüğüne büyüğüne bakılmaz. Küçük, büyük için iptal edilmez. Bir cemaatin selâmeti için, bir ferдин rızası bulunmadan, hayatı ve hakkı feda edilmez. Hamiyet namına, rızasıyla olsa, o başka meseledir.

Adalet-i izafiyeye ise, küllün selâmeti için cüz’ü feda eder. Cemaat için, ferдин hakkını nazara almaz. Ehvenüşşer diye bir nevi adalet-i izafiyeyi yapmaya çalışır. Fakat adalet-i mahzâ kabil-i tatbik ise, adalet-i izafiyeye gidilmez. Gidilse zulümdür.

*Bir fert dahi,
umumun
selâmeti için feda
edilmez. Cenâb-ı
Hakkın nazar-ı
merhametinde hak
haktır, küçüğüne
büyüğüne
bakılmaz. Küçük,
büyük için
iptal edilmez.
Bir cemaatin
selâmeti için,
bir ferдин rızası
bulunmadan,
hayatı ve hakkı
feda edilmez.
Hamiyet namına,
rızasıyla olsa, o
başka meseledir.*

Hayat ittihatıdır.
Hem de, her
kavmin mâbihi'l-
bekası olan âdât-ı
milliye ve lisan-ı
kavmiyeye ve
istidad-ı efkâra
muvafık, hükûmet
teşebbüsata
başlamalı. Tâ
ki makine-i
terakkiyat-ı
medeniyetin
buharı hükmünde
olan müsabakayı
intaç edecek bir
hiss-i rekabet
peyda olabilsin.

İşte, İmam-ı Ali Radıyallahü Anh, adalet-i mahzâyı Şeyheyn zamanındaki gibi kabil-i tatbiktir deyip, hilâfet-i İslâmiyeyi o esas üzerine bina ediyordu. Mukabilleri ve muarızları ise, “Kabil-i tatbik değil; çok müşkülâtı var” diye, adalet-i izafiye üzerine içtihad etmişler. Tarihin gösterdiği sair esbab ise, hakikî sebep değil, bahanelerdir.

Eğer desen: “Hilâfet-i İslâmiye noktasında İmam-ı Ali'nin fevkalâde iktidarı, harikulâde zekâsı ve yüksek liyakatıyla beraber, seleflerine nisbeten muvaffakiyetsizliği nedendir?”

Elcevap: O mübarek zat, siyaset ve saltanattan ziyade, daha çok mühim başka vazifelere lânyıktı. Eğer tam muvaffakiyet-i siyasiye ve tamam saltanat olsaydı, Şâh-ı Velâyet ünvan-ı mânidârını bihakkin kazanamayacaktı. Halbuki, zâhiri ve siyasî hilâfetin pek çok fevkinde mânevî bir saltanat kazandı ve üstad-ı küll hükmüne geçti, hattâ kıyamete kadar saltanat-ı mânevîsi bâki kaldı. Amma Hazret-i İmam-ı Ali'nin Vak'a-i Sıffin'de Hazret-i Muaviye'nin taraftarlarıyla muharebesi ise, hilâfet ve saltanatın muharebesidir. Yani, Hazret-i İmam-ı Ali, ahkâm-ı dini ve hakaik-i İslâmiyeyi ve âhireti esas tutup, saltanatın bir kısım kanunlarını ve siyasetin merhametsiz mukteziyatlarını onlara feda ediyordu. Hazret-i Muaviye ve taraftarları ise, hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyeyi saltanat siyasetleriyle takviye etmek için azimeti bırakıp ruhsatı iltizam ettiler, siyaset âleminde kendilerini mecbur zannedip ruhsatı tercih ettiler, hataya düştüler.

Mektubat, s. 100

Prens Sabahaddin Bey'in

Sû-i Telâkki Olunan Güzel Fikrine Cevap

Hayat ittihatıdır. Benim gibi bir bedevinin fikri fitrat-ı asliyeye daha yakın olduğu için muhakemesi de tabî olduğundan, sun'iden daha mükemmel olacaktır. Şöyle ki:

Efrat mabeyninde muhabbet-i millî, zerrat mabeynindeki cazibe-i cüz'iyeleri gibi, bir muhassal teşkili ile cihetü'l-vahtimiz olan usul-i merkeziyeyi intaç edeceğinden, ittihat ve muhabbet-i millî revabıtını tahkim eylemekle zülâl-i medeniyet o mecarîde seyelân ederek şu anasır-ı muhtelifeyi bir seviyeye getirdiğinden, aheng-i terakki hoş bir nağme ile ecnebilerin sımah-ı hâssesinde taninendaz edecektir.

Hem de, her kavmin mâbihi'l-bekası olan âdât-ı milliye ve lisan-ı kavmiyeye ve istidad-ı efkâra muvafık, hükûmet teşebbüsata başlamalı. Tâ ki makine-i terakkiyat-ı medeniyetin buharı hükmünde olan müsabakayı intaç edecek bir hiss-i rekabet peyda olabilsin. Yoksa bu revabıt ve mecarîyi fekkedecek adem-i merkezîyet fikri veyahut onun ammizadesi unsura mahsus siyasî kulüpler –zaten merkezden nefret var– istibdat cihetiyle ve şiddet-i ihtilâf-ı unsur ve mezhep sebebiyle birden bire kuvve-i anilmerkeziyeye inkılâp edeceğinden, tevsî-i mezuniyet kabına vahşetin galeyânıyla sığmayacağından, Osmanlılık ve meşrutiyet perdesini birden feveran ile yırtacak bir muhtariyete ve sonra istiklâliyete ve sonra tavaif-i mülûk suretini giydiğinden hiss-i rekabet dâiyesiyle vahşetin ve adem-i müsavatın

mahsulü olan fikr-i istilâ yardımıyla bir mücadele-i keşmekeş intaç edeceğinden, öyle bir zenb-i azîm olur ki, hürriyetteki hasene-i uzmaya menafi-i umumî mizaniyla tartılsa muvazi, belki ağır gelecektir.

Seviye-i irfanı bir mütemeddin devletin –Alman gibi– libas-ı siyaseti, kamet-i istidadımıza ya kısa veya uzun olacaktır. Zira seviyemiz bir değildir. Tıbbın eski bir düsturudur ki, her illet zıdd-ı tabiatıyla tedavi olunur. Binaenaleyh, mizac-ı ittihad-ı millete arız semum-i istibdat ile, istidat ve meyl-i iftirak marazını izale veya tevkif lâzımken, adem-i merkezîyet fikriyle veyahut onun kardeşioğlu gayr-i mahlût siyasî kulüpler sirayetine yardım ve önüne menfezler, kapılar açmak muhalif-i kaide-i hikmet ve tıp olduğundan, bir deha-i mücessem, ki fatiha-i zaferi istihsal, hasene-i uzma-i hürriyet ve ittihad-ı milleti iken, böyle bir iftirak zenb-i azîmiyle hatime çekmek, on üç asır evvel ölmüş asabiyet-i cahiliyeyi ihya ile fitneyi ikaz etmek ve Asya'nın mahall-i saadetimiz olan sema-i istikbeldeki cinanı cehenneme döndürmek, hamiyet ve ulüvvücenaplarına yakıştıramıyorum.

Onun tevili güzel; fikren taakkul edebiliriz, amma istidadımızla amelen tatbik edemeyiz. Tatbikine çok zaman lâzım. Biz ki ekseriz, muvahhidiz; tevhidle mükellef olduğumuz gibi, ittihadı tesis edecek muhabbet-i milliye ile muvazzafız. Eğer unsur lâzım ise, unsur için bize İslâmiyet kâfidir.

Said Nursi, Nutuk, s. 183

İkdam Ceride-i Muteberesine,

Evvelki günkü gazeteler, Paris'te, Şerif Paşa ile Ermeni heyet-i murahasası reisi Boğos Nubar Paşa arasında, Kürdistan ve Ermenistan hakkında bir itilâf akdedildiğini yazarak Kürd efkâr-ı umumiyesinden istizahatta bulunuyorlardı.

Dört buçuk asırdan beri vahdet-i İslâmiyenin fedakâr ve cesur hadim ve taraftarları olarak yaşamış ve dinî an'anesine sadâkati gaye-i hayat bilmiş olan Kürdler, henüz beş yüz bine karip şühedasının kanı kurumadan, şişlere geçirilen yetimlerinin, gözleri oyulan ihtiyarlarının hatıralarını teessürlerle anarken, İslâmiyet'in zararına olarak tarih ve hayatî düşmanlarıyla itilâf akdetmek suretiyle salâbet-i diniyeleri hilâfında iftirakcüyâne âmâlî takip edemezler. Binaenaleyh Kürd vicdan-ı milliyesinin bu tarz tahassüsüne mugayir hareket eden zevatı da tanımazlar. Ve yegâne emelleri de vahdet-i dinî ve millîlerini muhafaza olduğundan, keyfiyetin izahatına delâlet buyurulmasını muhterem gazetenezden istirham ederiz.

Sâdât-ı Berzenciyeden Hizan Sâdât-ı Kiramından

Dava Vekili

Ulema-i Ekrad'dan

İhtiyat Binbaşısı

Ahmed Arif

Said Kürdî

Muhammed Sıddık

* * *

2417 Mart 1920

Kürdler ve İslâmiyet (1)

4 Mart 1336, Sebilürreşad dergisi, Sayı: 461.

*Seviye-i irfanı
bir mütemeddin
devletin –Alman
gibi– libas-ı
siyaseti, kamet-i
istidadımıza ya
kısa veya uzun
olacaktır. Zira
seviyemiz bir
değildir.*

Kürdler, İslâmiyet
nam ve şerefini
i'lâ için beş
yüz bin kişi
feda etmişler ve
makam-ı hilâfete
olan sadâkatlerini
isar ettikleri kan
ile bir kat daha
teyit eylemişlerdir.

Mahut
muhtıranın
esbab-ı tanzimine
gelince:
Kürdlük davası
pek manasız bir
iddiadır. Çünkü,
her şeyden evvel
Müslümandırlar,
hem de salâbet-i
diniyeyi taassup
derecesine isal
eden hakikî
Müslümanlardan.

... Bu hususta en ziyade söz söylemek salâhiyetini haiz bulunan ve Kürdlerin salâbet-i diniye, necabet-i irkiye ve celâdet-i İslâmiyesini bi-hakkın temsil eden ve Dârülhikmeti'l-İslâmiye azasından, Kürd eşraf ve mütehayyızânından bulunan fazıl-ı şehîr Bediüzzaman Said el-Kürdi Efendi Hazretleri buyuruyorlar ki:

Boğos Nubar ile Şerif Paşa arasında akdedilen mukaveleye en müskit ve belîğ cevap, Vilâyat-ı Şarkiyede Kürd aşairi rüesası tarafından çekilen telgraflardır. Kürdler camia-i İslâmiyeden ayrılmaya asla tahammül edemezler. Bunun aksini iddia edenler, mutlaka makasid-ı mahsusa tahtında hareket eden ve Kürdlük namına söz söylemeye salâhiyettar olmayan beş-on kişiden ibarettir.

Kürdler, İslâmiyet nam ve şerefini i'lâ için beş yüz bin kişi feda etmişler ve makam-ı hilâfete olan sadâkatlerini isar ettikleri kan ile bir kat daha teyit eylemişlerdir. Mahut muhtıranın esbab-ı tanzimine gelince:

Ermeniler Vilâyat-ı Şarkiyede ekall-i kalil derecesinde buldukları için, asla bir ekseriyet teminine –ve ne kemiyeten, ne de keyfiyeten Şarkî Anadolu'da iddia-i temellüke– muvaffak olamayacaklarını son zamanlarda anladılar. Maksatlarına, Kürdler namına hareket ettiğini iddia eden Şerif Paşa'yı alet etmeyi müsait ve muvafık buldular. Bu suretle, Kürd ve Ermeni davası ortada kalmayacak ve Şarkî Anadolu'daki iftirak âmâlî mevki-i file çıkmış olacaktı. İşte bu gaye ile o mahut beyanname müştereken imzalandı ve konferansa takdim olundu. Ermenilerin maksadı, Kürdleri aldatmaktan başka bir şey olamaz. Çünkü, ileride, Kürdlerin kemiyeten hâl-i ekseriyette bulduklarını inkâr edemeseler bile, keyfiyeten, yani ilmen, irfanen kendilerinden dûn oldukları bahanesiyle, Kürdleri bir millet-i tâbia hâline getirecekleri muhakkaktır. Buna ise, akli başında olan hiçbir Kürd taraftar değildir. Zaten, Kürdler bu beyannameye yalnız sözle değil, bilfiil muhalif olduklarını ispat ediyorlar.

Kürdlük davası pek manasız bir iddiadır. Çünkü, her şeyden evvel Müslümandırlar, hem de salâbet-i diniyeyi taassup derecesine isal eden hakikî Müslümanlardan. Binaenaleyh Ermenilerle aynı ırktan bulunup bulunmadıkları meselesi onları bir dakika bile işgal etmez.

الإِسْلَامُ جَبُّ الْعَصَبِيَّةِ الْجَاهِلِيَّةِ

“İslâm, uhuvvet-i İslâmiyeye münafi olan kavmiyet davasını meneder.”

Esasen, bu tarihe ait bir şeydir. Kürdlerin asıl ve nesepleri ne olursa olsun, İslâm'dan iftiraka vicdan-ı millileri asla müsait değildir. Bununla beraber, Kürdlerin, Arab kavm-i necibi ile ırken alâkadar bulunduğu hakaik-ı tarihiyedir.

İslâmiyet, herhangi bir ırkın diğer bir unsur-i İslâm aleyhine olarak menfi surette intibah hâsil etmesini kabul edemez. Binaenaleyh, Kürdleri Müslümanlıktan ayırmak isteyenler, esasat-ı İslâmiyeye muhalif hareket ediyorlar. Fakat bunlar da kimlerdir? Bir-iki kulüpte toplanan beş-on kişiden ibaret. Hakikî Kürdler, kimseyi kendilerine vekil-i müdafî olarak

kabul etmiyorlar. Onların vekili ve Kürdlük namına söz söyleyecek, ancak Meclis-i Mebusan-ı Osmaniyedeki mebuslar olabilir.

Kürdistan'a verilecek muhtariyetten bahsediliyor. Kürdler ecnebi hima-yesinde bir muhtariyeti kabul etmektense ölümü tercih ederler. Eğer, Kürdlerin serbestiyet-i inkişafını düşünmek lâzım gelirse bunu Boğos Nubar'la Şerif Paşa değil, Devlet-i Âliye düşünür. Hülâsa: Kürdler bu hususta kim-senin tavassut ve müdahalesine muhtaç değildirlirler.

Seyyid Abdülkadir Efendi'nin beyanat-ı malûmânesine gelince: Bu hu-susta şimdilik bir şey söyleyemem. Bununla beraber, bu beyanatın tahrir edilip edilmediğini bilemiyorum.

Said Nursi, Makalat, s. 106-107

Suâl: “Rum ve Ermenilerin hürriyeti bizi teşviş ediyor. Bir kere tecâvüze başlıyorlar, bir kere 'Hürriyet ve meşrutiyet bizimdir, biz yaptık' diyorlar. Bizi me'yus ediyorlar?”

Cevap: Zannediyorum, tecâvüzleri eskiden sizden tahayyül ettikleri tecâvüze karşı bir teşeffî-i gayz ve bundan sonra sizden tevehhüm ettikleri tecâvüze karşı bir nümâyîş gibidir. Eğer tamamıyla îman etseler ki, tecâvüz sizden olmaz; adâlete kanaat edeceklerdir. Şâyet adâlete kanaat etmezlerse; hak, hakkın kuvvetiyle burunlarını kırıp iknâ ettirecektir. Hem de, “Meşrutiyeti biz istihsâl ettik” olan sözleri yalandır. Hürriyet ve meşrutiyet, askerimizin süngüsüyle, cemiyet-i milliyenin kalemiyle sahîfe-i vücuda geldi. Öyle herzegülerin arzuları, beylik ve muhtariyetin ammizâdesi olan adem-i merkezîyet-i siyasiye idi. Sonra da yüzde doksan bize ittîbâ ettiler. Beşi gevez, birkaç tanesi de zevzeklik edip eski hülyalarından vazgeçmek istemiyorlar.

Münazarat 70

Reis-i Cumhura ve Başvekile

Kabir kapısında ve seksen küsur yaşında, birkaç hastalıkla hasta bulunan ve ölüme kendini yakın gören bir biçare garip ihtiyar der ki:

Size iki hakikati beyan ediyorum:

Evvelâ: Sizlerin Pakistan ve Irak'la gayet muvaffakiyetkârâne ittîfakını, bu millete kemâl-i samimiyetle, sürûr ve ferah ile kazanmanızı bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz. Bu ittîfakınızı, inşaallah 400 milyon İslâmın sulh-u umumiyesine ve selâmet-i âmmenin teminine kat'î bir mukaddeme olarak ruhumda hissettim. Ve namaz tesbihatındaki kuvvetli bir ihtar ile bunu size yazmaya mecbur kaldım.

Otuz kırk seneden beri dünyayı ve siyaseti terk ettiğim halde, şiddetli bir alâka ile bu ihtar-ı kalbînin sebebi: Elli seneden beri imanı kurtarmak için gayet kısa bir yolu bulan ve Kur'ân'ın bu zamanda bir mucize-i mâneviyesi olan Risale-i Nur'un Arabistan ve Pakistan'da her yerden daha ziyade tesirâtı olduğu ve makbul olması, hattâ aldığımız habere göre, mahkemece tesbit edilen miktarın üç misli Risale-i Nur'un talebelerinin o havalide bulunmalarındır. Bu sır için âhir hayatımda kabir kapısında bu netice-i azîmeyi görmek ve beyan etmeye ruhen mecbur oldum.

Sizlerin Pakistan ve Irak'la gayet muvaffakiyetkârâne ittîfakını, bu millete kemâl-i samimiyetle, sürûr ve ferah ile kazanmanızı bütün ruh-u canımızla tebrik ediyoruz. Bu ittîfakınızı, inşaallah 400 milyon İslâmın sulh-u umumiyesine ve selâmet-i âmmenin teminine kat'î bir mukaddeme olarak ruhumda hissettim.

Altmış beş sene
evvel bir vali
bana bir gazete
okudu. Bir dinsiz
müstemlekât
nâzırı Kur'ân'ı
elinde tutup
konferans vermiş.
Demiş ki: "Bu
İslâmların elinde
kaldıkça, biz
onlara hakikî
hâkim olamayız,
tahakkümüümüz
altında tutamayız.
Ya Kur'ân'ı
sukut ettirmeliyiz
veyahut
Müslümanları
ondan
soğutmaliyiz."

Saniyen: Irkçılık fikri, Emeviler zamanında büyük bir tehlike verdiği ve hürriyetin başında "kulüpler" suretinde büyük zararı görülmesi ve Birinci Harb-i Umumîde yine ırkçılığın istimaliyle mübarek kardeş Arapların mücahid Türklere karşı zararı görüldüğü gibi, şimdi de uhuvvet-i İslâmiyeye karşı istimal edilebilir ve istirahat-i umumiye düşmanları gizli dinsizler, yine o ırkçılıkla büyük zarar vermeye çalıştıklarına emareler görünüyor. Halbuki, menfi hareketle başkasının zararıyla beslenmek ırkçılığın seciye-i fitrîsi olduğu halde, evvelâ başta Türk milleti dünyanın her tarafında Müslüman olduğundan onların ırkçılıkları İslâmiyetle mezc olmuş, kabil-i tefrik değil. Türk, Müslüman demektir. Hattâ Müslüman olmayan kısmı, Türklükten de çıkmışlar. Türk gibi Araplarda da Araplık ve Arap milliyeti İslâmiyetle mezcolmuş ve olmak lâzımdır. Hakikî milliyetleri İslâmiyettir. O kâfidir. Irkçılık, bütün bütün bir tehlike-i azîmdir.

Sizin bu defaki Irak ve Pakistan'la pek kıymetdar ittifakınız, inşaallah bu tehlikeli ırkçılığın zararını def edecek ve dört beş milyon ırkçıların yerine, 400 milyon kardeş Müslümanları ve 800 milyon sulh ve müsalem-i umumiyeye şiddetle muhtaç Hıristiyan ve sâir dinler sahiplerinin dostluklarını bu vatan milletine kazandırmaya tam bir vesile olacağına ruhuma kanaat geldiğinden, size beyan ediyorum.

Salisen: Altmış beş sene evvel bir vali bana bir gazete okudu. Bir dinsiz müstemlekât nâzırı Kur'ân'ı elinde tutup konferans vermiş. Demiş ki: "Bu İslâmların elinde kaldıkça, biz onlara hakikî hâkim olamayız, tahakkümüümüz altında tutamayız. Ya Kur'ân'ı sukut ettirmeliyiz veyahut Müslümanları ondan soğutmaliyiz."

İşte bu iki fikirle, dehşetli ifsat komitesi bu biçare fedakâr, mâsum, hamiyetkâr millete zarar vermeye çalışmışlar. Ben de, altmış beş sene evvel bu cereyana karşı, Kur'ân-ı Hakîm'den istimdât eyledim. Hakikate karşı kısa bir yol ve bir de pek büyük bir "Dârülfünun-u İslâmiye" tasavvuru ile, altmış beş senedir, âhiretimizi kurtarmak ve onun bir faydası olarak hayat-ı dünyeviyemizi de istibdad-ı mutlakdan ve dalâletin helâketinden kurtarmaya ve akvam-ı İslâmiyenin mâbeynindeki uhuvvetini inkişaf ettirmeye iki vesileyi bulduk.

Birinci vesilesi: Risale-i Nur'dur ki, uhuvvet-i imaniyenin inkişafına kuvvet-i iman ile hizmet ettiğine kat'î delil, emsalsiz bir mazlumiyet ve âcizlik hâletinde telif edilmesi ve şimdi âlem-i İslâmın ekseri yerlerinde ve Avrupa ve Amerika'ya da tesirini göstermesi ve ihtilâlcilere ve dinsiz felsefeye ve otuz seneden beri dehşetli bir surette maddiyun ve tabiiyun gibi dinsizlik fikrine karşı galebe çalması ve hiçbir mahkeme ve ehl-i vukuf dahi onları cerh edememesidir. İnşaallah bir zaman da, sizin gibi uhuvvet-i İslâmiyenin anahtarını bulan zatlar, bu mucize-i Kur'âniyenin cilvesini âlem-i İslâma işittireceksiniz.

İkinci vesilesi: Altmış beş sene evvel Câmîü'l-Ezhere gitmek istiyordum. Âlem-i İslâmın medresesidir diye, ben de o mübarek medresede bir ders almaya niyet ettim. Fakat kısmet olmadı. Cenab-ı Hak rahmetiyle bir fikir ruhuma verdi ki:

Câmiü'l-Ezher Afrika'da bir medrese-i umumiye olduğu gibi, Asya Afrika'dan ne kadar büyük ise, daha büyük bir darülfünun, bir İslâm üniversitesi Asya'da lâzımdır. Tâ ki İslâm kavimlerini, meselâ: Arabistan, Hindistan, İran, Kafkas, Türkistan, Kürdistan'daki milletleri, menfi ırkçılık ifsat etmesin. Hakikî, müsbet ve kudsi ve umumî milliyet-i hakikiye olan İslâmiyet milliyeti ile **إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ** Kur'an'ın bir kanun-u esasîsinin tam inkişafına mazhar olsun. Ve felsefe fûnunu ile ulûm-u diniye birbiriyle barışsın ve Avrupa medeniyeti, İslâmiyet hakaikiyle tam musalâha etsin. Ve Anadolu'daki ehl-i mektep ve ehl-i medrese birbirine yardımcı olarak ittifak etsin diye, vilâyât-ı şarkiyenin merkezinde hem Hindistan, hem Arabistan, hem İran, hem Kafkas, hem Türkistan'ın ortasında, Medresetü'z-Zehra mânâsında, Câmiü'l-Ezher üslûbunda bir darülfünun, hem mektep, hem medrese olarak bir üniversite için, tam elli beş senedir Risale-i Nur'un hakaikine çalıştığım gibi ona da çalışmışım. En evvel bunun kıymetini (Allah rahmet etsin) Sultan Reşad takdir edip yalnız binasını yapmak için 20 bin altın lira verdiği gibi, sonra ben eski Harb-i Umumîdeki esaretimden döndüğüm vakit, Ankara'da mevcut 200 meb'ustan 163 meb'usun imzası ile 150 bin lira, o zaman paranın kıymetli vaktinde, aynı o üniversite için vermeyi kabul ve imza ettiler. Mustafa Kemal de içinde idi. Demek, şimdiki para ile beş milyon liraya yakın bir tahsisat vermekle, tâ o zamanda böyle kıymetdar bir üniversitenin tesisine herşeyden ziyade ehemmiyet verdiler. Hattâ dinde çok lâkayt ve garplılaşmak ve an'anattan tecerrüd etmek taraftarı bulunan bir kısım meb'uslar dahi onu imza ettiler. Yalnız onlardan ikisi dediler ki:

“Biz şimdi ulûm-u an'ane ve ulûm-u diniyeden ziyade garplılaşmaya ve medeniyete muhtacız.”

Ben de cevaben dedim: Siz, farz-ı muhal olarak, hiçbir cihette ihtiyaç olmasa da, ekser enbiyanın Asya'da, şarkta zuhuru ve ekser hükemanın ve filozofların garpta gelmelerinin delâletiyle Asya'yı hakikî terakki ettirecek, fen ve felsefenin tesiratından ziyade hiss-i dinî olduğu halde, bu fitrî kanunu nazara almayarak garplılaşmak namıyla an'ane-i İslâmiyeyi bıraksanız ve lâdinî bir esas yapsanız dahi, dört beş büyük milletlerin merkezinde olan vilâyât-ı şarkiyede millet, vatan selâmeti için dine, İslâmiyetin hakaikine kat'iyen tarafdar olmak, size lâzım ve elzemdir. Binler misallerinden bir küçük misal size söyleyeceğim: Ben Van'da iken, hamiyetli Kürt bir talebeme dedim ki: “Türkler İslâmiyete çok hizmet etmişler. Sen onlara ne niyetle bakıyorsun?” dedim.

Dedi: “Ben Müslüman bir Türkü, fâsık bir kardeşime tercih ediyorum. Belki babamdan ziyade ona alâkadarım. Çünkü tam imana hizmet ediyorlar.”

Bir zaman geçti, (Allah rahmet etsin) o talebem, ben esarete iken, İstanbul'da mektebe girmiş. Esareten geldikten sonra gördüm. Bazı ırkçı muallimlerden aldığı aksülâmel ile o da Kürtçülük damarıyla başka bir mesleğe girmiş. Bana dedi: “Ben şimdi gayet fâsık, hattâ dinsiz de olsa bir Kürdü salih bir Türke tercih ediyorum.” Sonra ben onu birkaç sohbetle kurtardım. Tam kanaati geldi ki, Türkler bu millet-i İslâmiyenin kahraman bir ordusudur.

Farz-ı muhal olarak, hiçbir cihette ihtiyaç olmasa da, ekser enbiyanın Asya'da, şarkta zuhuru ve ekser hükemanın ve filozofların garpta gelmelerinin delâletiyle Asya'yı hakikî terakki ettirecek, fen ve felsefenin tesiratından ziyade hiss-i dinî olduğu halde, bu fitrî kanunu nazara almayarak garplılaşmak namıyla an'ane-i İslâmiyeyi bıraksanız ve lâdinî bir esas yapsanız dahi, dört beş büyük milletlerin merkezinde olan vilâyât-ı şarkiyede millet, vatan selâmeti için dine, İslâmiyetin hakaikine kat'iyen tarafdar olmak, size lâzım ve elzemdir.

Şarkta beş milyona yakın Kürt var. Yüz milyona yakın İranlı ve Hintliler var. Yetmiş milyon Arap var. Kırk milyon Kafkas var. Acaba birbirine komşu, kardeş ve birbirine muhtaç olan bu kardeşlere, bu talebenin Van'daki medreseden aldığı ders-i dinî mi daha lâzım? Veyahut o milletleri karıştıracak ve ırktaşlarından başka düşünmeyen ve uhuvvet-i İslâmiyeyi tanımayan, sırf ulûm-u felsefeyi okumak ve İslâmî ilimleri nazara almamak olan o merhum talebenin ikinci hali mi daha iyidir? Sizden soruyorum.

Ey sual soran meb'uslar! Şarkta beş milyona yakın Kürt var. Yüz milyona yakın İranlı ve Hintliler var. Yetmiş milyon Arap var. Kırk milyon Kafkas var. Acaba birbirine komşu, kardeş ve birbirine muhtaç olan bu kardeşlere, bu talebenin Van'daki medreseden aldığı ders-i dinî mi daha lâzım? Veyahut o milletleri karıştıracak ve ırktaşlarından başka düşünmeyen ve uhuvvet-i İslâmiyeyi tanımayan, sırf ulûm-u felsefeyi okumak ve İslâmî ilimleri nazara almamak olan o merhum talebenin ikinci hali mi daha iyidir? Sizden soruyorum.

İşte bu cevabımdan sonra, an'ane aleyhinde ve her cihetle garplılaşmak fikrini taşıyanlar, kalktılar, imza ettiler. İsimlerini söylemeyeceğim. Allah kusurlarını affetsin; şimdi vefat etmişler.

Rabian: Mâdem Reısicumhur gayet mühim mesâil-i siyasiye içinde Şark Üniversitesini en ehemmiyetli bir mesele yapıp hattâ harika bir tarzda altmış milyon liranın o üniversiteye sarfi için bir kanun çıkarmak derecesinde fevkalâde bir hizmetle medresenin medâr-ı iftiharî ve kendisine büyük bir şeref verdiren bu medrese-i İslâmiyeye, eski hocalık hissiyatıyla başlaması, bütün şark hocalarını minnettar etmiş. Ve şimdi orta şarkta sulh-u umumînin temel taşı ve birinci kalesi olan bu üniversiteyi yine mesâil-i azîme-yi siyasiye içinde yeniden nazara alması, elbette bu vatan, bu devlete, bu millete bu azîm, faydalı hizmeti netice verecek. Ulûm-u diniye o üniversitede esas olacak. Çünkü hariçteki kuvvet tahribatı mânevîdir, imansızlıklardır. O mânevî tahribata karşı atom bombası, ancak mânevî cihetinde mânevîyattan kuvvet alıp o tahribatı durdurabilir.

Mâdem elli beş sene bu meseleye bütün hayatını sarf etmiş ve bütün dekaikiyle ve neticeleriyle tetkik etmiş bir adamın bu meselede reyini almak ve fikrini sormak lâzım gelirken, Amerika'da, Avrupa'da bu meseleye dair istişareye kendinizi mecbur bildiğinizden, elbette benim de bu meselede söz söylemeye hakkım var. Hamiyetkâr olan bütün bir millet namına sizden bekliyoruz.

Emirdağ Lahikası, 437- 440

Sual: Maksudını müphem bırakma, ne istersin?

Aziz, Sıddık, Fedakâr ve Vefâdâr Kardeşim Kürt Bekir Bey,

Maatteessüf, bilmeceburiye nâhoş ve mâlâyânî sayılacak bir bahis söyleyeceğim. Fakat bu bahsim, hakikî hamiyetperver Türkçülere karşı değil, belki frengilik hesabına sahtekâr bir surette Türkçülüğü kendine perde eden mütecevizlere karşı söylüyorum. Şöyle ki:

Mülhid münafıkların en son ve alçakça ve vicdansızca aleyhimizde istimal ettikleri bir silâhı şudur ki, diyorlar: "Said Kürttür; bir Kürdün arkasında bu kadar koşmak hamiyet-i milliyeye yakışmaz." Ben bu münafıkların vicdansızca desiselerine karşı değil, belki safdillerin temiz kalbleri bunların sözleriyle bulunmamak için diyorum ki:

Evet, ben başka memlekette dünyaya gelmişim. Fakat Cenab-ı Hak beni bu memleketin evlâdına hizmetkâr etmiş ki, dokuz sene mütemadiyen bu memleketteki milletin ondan dokuz kısmının saadetine kendi dilleriyle

hizmet ettiğim, bu havalideki insanlara malûmdur.

Hem ben bu memlekette Hulûsi, Sabri, Hafız Ali, Hüsrev, Refet, Âsım, Mustafa Çavuş, Süleyman, Lütfü, Rüşdü, Mustafa, Zekâi, Abdullah gibi yirmi-otuz Müslüman Türk gençlerini adeta yirmi-otuz bin millettaşlarıma tercih ettiğimi ve onları o otuz bin adam yerine kabul ettiğimi, bu dokuz senedeki Türkçe âsâr ile ve hizmetle göstermişim.

Evet, ben bin gafil ve âmi Kürdü, bir Türk olan Hulûsi'ye karşı tutmadığımı ve bin cahil Kürdü, birer Türk olan Âsım ve Refet'e mukabil göremediğimi ve bir genç olan Hüsrev'i bin âmi Kürtle değişmediğimi ehl-i dikkat ve benim ahvâlîme muttali olanlar tasdik ettikleri halde, frengilik namına ve ilhad hesabına, Türkçülük perdesi altında, sahtekâr bir milliyetperverlik suretinde ve hodfuruşluk cihetinde bana tecavüz edenler ve Türk milletini ve milliyetini zehirleyen mülhidler bilsinler ki, ben millet-i İslâmiyenin en mühim ve mücahid ve muazzam bir ordusu olan Türk milletine binler Türk kadar hizmet ettiğimi binler Türk şahittirler. İşte bana Kürt diyen ve itham eden, zahir hamiyetperverlik gösteren sahtekârlar, bu millete ne gibi hizmettiklerini gösterebilirler.

Bu firavuncukların enâniyetini kabartan mahviyetkârâne söz söylemek câiz olmadığından, bilmecburiye o mütekebbirlere karşı izzet-i ilmîyeyi muhafaza etmek için, söylenmeyecek ve izharı münasip olmayan uhrevî hizmetlerimi Cenab-ı Hakkın affına güvenerek izhar ettim.

Barla Lahikası, 149

Türk, Kürt Birdir, Kardeşdir

Şark isyanında Şeyh Said ve askerleri Üstadımız Bediüzzaman'ı Şark-taki büyük nüfuzundan istifade için mücadeleye iştirake davet ettiği zaman cevaben demiş: Yaptığınız mücadele kardeşi kardeşe öldürtmektir ve neticesizdir. Türk milleti İslâmiyete bayraktarlık etmiş, dini uğrunda yüz binlerle, milyonlarla şehid vermiş ve milyonlar veli yetiştirmiştir. Binaenaleyh kahraman ve fedakar İslam müdafilerinin torunlarına, yani Türk milletine kılınç çekilmez ve ben de çekmem, diye hem cevap-ı red vermiş hem mücadelesinden vazgeçmesini söylemiştir. Yaptığınız mücadele kardeşi kardeşe öldürtmektir ve neticesizdir. Çünkü Türk-Kürt birdir, kardeşdir.

Osmanlıca Emirdağ Lahikası I, Abdülkadir Badıllı

Beyanat ve Tenvirler, 137

Van'da, mezkûr mağarada yaşamakta iken, Şarkta ihtilal ve isyan hareketleri oluyor.

“Sizin nüfuzunuz kuvvetlidir” diyerek, yardım isteyen bir zatın mektubuna,

“Türk milleti asırlardan beri İslamiyete hizmet etmiş ve çok veliler yetiştirmiştir. Bunların torunlarına kılınç çekilmez; siz de çekmeyiniz, teşebbüsünüzden vazgeçiniz. Millet, irşad ve tenvir edilmelidir” diye cevap gönderiyor.

*Türk milleti
İslâmiyete
bayraktarlık
etmiş, dini
uğrunda
yüz binlerle,
milyonlarla
şehid vermiş ve
milyonlar veli
yetiştirmiştir.
Binaenaleyh
kahraman ve
fedakar İslam
müdafilerinin
torunlarına, yani
Türk milletine
kılınç çekilmez ve
ben de çekmem,
diye hem cevap-ı
red vermiş hem
mücadelesinden
vazgeçmesini
söylemiştir.*

Altıyüz seneden
beri bayrak-ı
tevhidi umum
aleme karşı
ilan eden ve
istibdada şiddet-i
itaat ve terk-i
adat-i milliye
ile ihtiyarlanan
bizim şanlı Türk
pederlerimize
kuvvet ve
cesaretimizi
peşkeş ve hediye
edelim. Ona
bedel, onların aklı
ve marifetinden
istifade edeceğiz.
Ve asaletimizi de
göstereceğiz.

Fakat, yine, hükümet Bediüzzaman'ı Garbî Anadolu'ya nefy ediyor. Van'da mağaradan çıkarılıp Anadolu'ya hareket üzere jandarmalarla sevk edilirken, yollara dökülüp, "Aman Efendi Hazretleri, bizi bırakıp gitme.

Tarihçe-i Hayat, 135

İstanbul'da Kürdlere edilen Telkinat

(Ruhumu misafireten bir hamal cesedine gönderdim. Ve hamal lisaniyla hammallara hitaben beyan-ı hal ettim. Kusurumu müstear hammallığıma bağışlamalı.)

Ey hammallar!

...

Bundan maada bizim üç düşmanımız var. Bizi mahv ediyor.

Birincisi: Fakr. Yalnız burada kırk bin hammal buna canlı delillerdir.

İkincisi: Cehl. Bu kırk binde kırk nefer, mürebbi-i efkarı olan gazeteyi bu zaman-ı terakkide okuyamamasıyla müsbittir. Üçüncüsü: Keşmekeştir. Şimdi dört yüz bin cesur muharib bir kuvve-i cesimeye malik olduğumuz halde ihtilaf-ı dahiliden dolayı mahv oluyor. Şimdi bize üç elmas kılınc lazımdır. Ta ki üç cevherimiz muhafaza ve üç düşmanımızı da mahv etsin.

Birincisi: İttihad-ı milli. İkincisi: Sa'yı insani. Üçüncüsü: Muhabbet-i millidir ki, bu ittihadla o kuvve-i cesimeyi hükümetin eline vermekle harice sarf ettiğinden kendimizi müstehak-ı adalet ve ona bedel hükümetten adalet müterakim hukukumuzu isteyeceğiz.

Altıyüz seneden beri bayrak-ı tevhidi umum aleme karşı ilan eden ve istibdada şiddet-i itaat ve terk-i adat-i milliye ile ihtiyarlanan bizim şanlı Türk pederlerimize kuvvet ve cesaretimizi peşkeş ve hediye edelim. Ona bedel, onların aklı ve marifetinden istifade edeceğiz. Ve asaletimizi de göstereceğiz.

Mahasıl: Türkler bizim aklımız, biz de onların kuvveti. Mecmuumuz bir iyi insan oluruz. Hod-serane yapmayacağız. Bu azmimizle başka unsurlara ders-i ibret vereceğiz. İyi evlad böyle olur.

Hem de istibdat zamanında bir batman itaat etmiş isek, şimdi bin batman itaat ve ittihad farzdır. Zira şimdi sırf menfaati göreceğiz. Çünkü hükümet-i meşruta, hakiki hükümet-i meşruadır.

Elhasıl: İttifakta kuvvet var. İttihadda hayat var. Uhavvette saadet var. İtaat-ı hükümette selamet var. Hablü'l-metin-i ittihad ve şerit-i muhabbete sarılmak zaruridir.

İçtimai Reçeteler, 256